

Sygn. akt VII ACa 983/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy w następującym składzie:

Przewodniczący: SSA Marcin Łochowski (spr.)

Sędziowie: SA Ewa Zalewska

SO del. Anna Hrycaj

Protokolant: sekr. sądowy Izabela Nowak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 listopada 2017 r.

sprawy z powództwa (...) W.

przeciwko (...) sp. z o.o. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 24 maja 2016 r., sygn. akt XX GC 456/15

p o s t a n a w i a :

I. uchylić zaskarżony wyrok w całości, znieść postępowanie w części, tj. po dniu 21 kwietnia 2015 r. i odrzucić sprzeciw od nakazu zapłaty z dnia 23 lutego 2015 r., sygn. akt XX GNC 124/15;

II. zasądzić od (...) sp. z o.o. w W. na rzecz (...) W. kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VII ACa 983/17

UZASADNIENIE

(...) W. wniosło o zasądzenie od (...) sp. z o.o. w W. kwoty 216.767,73 zł wraz z odsetkami z tytułu należności za bezumowne korzystanie przez stronę pozwaną z lokalu użytkowego położonego przy ul. (...) w W. w okresie od 1 czerwca 2013 r. do 11 lutego 2014 r., opłat za media oraz skapitalizowanych odsetek naliczonych od 1 czerwca 2013 r. do 31 października 2014 r., a także kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w Warszawie nakazem zapłaty z dnia 23 lutego 2015 r. wydanym w postępowaniu upominawczym uwzględnił powództwo w całości wraz z kosztami procesu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa, podnosząc zarzut nieudowodnienia: bezumownego korzystania z lokalu, istnienia wierzytelności, jej wysokości, terminu wymagalności oraz istnienia przesłanek pozwalających na obciążenie pozwanej odsetkami za opóźnienie w jakichkolwiek płatnościach.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2016 r. Sąd pierwszej instancji zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 216.767,73 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 lutego 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz obciążył pozwanego kosztami procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 28 kwietnia 2010 r. powód (jako wynajmujący) zawarł z pozwanym (jako najemcą) umowę najmu lokalu użytkowego przy ul. (...) (aktualnie 20b) w W., w celu prowadzenia w tym lokalu przez najemcę restauracji, kawiarni, baru, lodziarni, pizzerii, galerii sztuki, pubu. Umowa została zawarta na czas oznaczony 3 lat od do dnia 10 lipca 2013 r.

Strony ustaliły również, że w wypadku, gdy najemca nie przekaże wynajmującemu lokalu po ustaniu stosunku najmu, wynajmujący będzie płacił odszkodowanie w wysokości 150 % dotychczasowego miesięcznego czynszu brutto i niezależnie od odszkodowania będzie uiszczal opłaty za świadczenia dodatkowe, o których mowa w § 12 ust. 3 umowy. Należności miały być wnoszone w sposób i w terminie określonym w § 12 ust. 4 umowy.

Pismem z dnia 2 czerwca 2011 r. powód wypowiedział stronie pozwanej umowę bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Po ustaniu stosunku najmu pozwany nie zwrócił lokalu powodowi i nadal prowadził w nim działalność. Pozwany zaprzestał uiszczania jakichkolwiek opłat w związku z korzystaniem z lokalu, w tym opłat za zużyte media. Powództwo pozwanej spółki o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne zostało prawomocnie oddalone.

W ocenie Sądu Okręgowego, powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji wskazał, że powód dochodzi swych roszczeń na podstawie łączącego strony stosunku umownego, a nie na podstawie prawa własności. Innymi słowy, roszczenie powoda jest roszczeniem o spełnienie świadczenia zgodnie z treścią zobowiązania. Podstawą tego roszczenia nie jest art. 224 i 225 k.c. Kwestia własności wynajmowanej nieruchomości nie ma więc znaczenia.

Według Sądu pierwszej instancji, roszczenie powoda zostało też wykazane co do wysokości. Sąd Okręgowy zweryfikował wyliczenia powoda, stwierdzając, że dochodzone roszczenie znajduje oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym.

O kosztach procesu Sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w całości oraz zarzucając temu orzeczeniu naruszenie:

- art. 65 § 1 i 2 k.c. przez błędną wykładnię oświadczeń woli stron umowy;
- art. 675 § 1 k.c. w związku z art. 471 k.c. i art. 483 § 1 k.c. przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż spełnieniu roszczeń wynikających z nienależytego wykonania umowy najmu, w zakresie zwrotu przedmiotu najmu, nie stoi na przeszkodzie okoliczność, iż powód nie ma tytułu do dysponowania przedmiotem najmu;
- art. 6 k.c. w zw. z art. 354 k.c. przez obciążenie pozwanego ciężarem dowodu w zakresie wykazania poprawności kwot poniesionych przez powoda z tytułu opłat dodatkowych;
- art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną, sprzeczną z zasadami logiki oraz doświadczeniem życiowym ocenę dowodów;
- art. 321 k.p.c. przez rozpoznanie sprawy z przekroczeniem granic żądania pozwu;
- art. 328 § 2 k.p.c. przez niewskazanie podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

W konsekwencji, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa całości oraz zasądzenie kosztów procesu, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Uchybienia w postępowaniu przed Sądem Okręgowym skutkują koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku i to niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji.

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Stosownie do treści art. 379 pkt 3 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi m.in. jeżeli o to samo roszczenie między tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona. Zatem orzekanie w warunkach istniejącej powagi rzeczy osądzonej skutkuje nieważnością postępowania.

Trzeba zauważyć, że zgodnie z art. 504 § 2 k.p.c. nakaz zapłaty, przeciwko któremu w całości lub w części nie wniesiono skutecznie sprzeciwu, ma skutki prawomocnego wyroku. Prawomocny nakaz zapłaty ma wobec tego powagę rzeczy osądzonej co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, między tymi samymi stronami (art. 366 k.p.c. w zw. z art. 504 § 2 k.p.c.). Tak więc, postępowanie toczące się w sprawie już po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty jest dotknięte nieważnością.

W tym kontekście wymaga przeanalizowania przebieg postępowania przed Sądem Okręgowym po wydaniu nakazu zapłaty. Nakaz zapłaty został doręczony pozwanemu w dniu 17 marca 2015 r., (k.79a). W odpowiedzi pełnomocnik pozwanego w piśmie z dnia 20 marca 2015 r. (k.79) wskazał, że wraz z nakazem zapłaty nie został pozwanemu doręczony odpis pozwu (doręczono omyłkowo jedynie odpis pozwu wniesionego w innej sprawie). Pełnomocnik pozwanego wniósł o doręczenie odpowiedniego odpisu pozwu (k.74). Odpis pozwu został doręczony pozwanemu w dniu 7 kwietnia 2015 r., (k.82). Natomiast, sprzeciw od nakazu zapłaty (k.83 i n.) został wniesiony przez stronę pozwaną w dniu 21 kwietnia 2015 r. (k.101).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nakaz zapłaty z dnia 23 lutego 2015 r. na skutek niewniesienia przez pozwanego sprzeciwu od tego nakazu w terminie stał się prawomocny. Skutkowało to nieważnością postępowania toczącego się przed Sądem pierwszej instancji już po uprawomocnieniu się tego nakazu.

Stosownie bowiem do art. 502 § 1 k.p.c. w nakazie zapłaty nakazuje się pozwanemu, żeby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia tego nakazu zaspokoił roszczenie w całości wraz z kosztami albo w tym terminie wniósł sprzeciw do sądu. Tym samym, termin do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty wynosi dwa tygodnie od doręczenia tego nakazu. Sąd odrzuca sprzeciw wniesiony po upływie terminu (art. 504 § 1 k.p.c.). Skoro nakaz zapłaty został doręczony pozwanemu w dniu 17 marca 2015 r., to sprzeciw od tego nakazu wniesiony w dniu 21 kwietnia 2015 r., jako złożony po terminie podlegał na podstawie art. 504 § 1 k.p.c. odrzuceniu.

Nie przekonuje przy tym pogląd, że doręczenie nakazu zapłaty z dnia 17 marca 2015 r. było bezskuteczne. Według art. 502 § 2 k.p.c. pozwanemu doręcza się nakaz zapłaty wraz z pozwem i pouczeniem o sposobie wniesienia sprzeciwu, o treści art. 503 § 1 zdanie trzecie k.p.c. oraz o skutkach niezaskarżenia nakazu. Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska, że w wypadku naruszenia art. 502 § 2 k.p.c., tj. doręczenia nakazu zapłaty bez odpisu pozwu termin na wniesienie sprzeciwu nie rozpoczyna biegu (tak K.Weitz, w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, pod red. T.Erecińskiego, wyd. 5, 2016, komentarz do art. 502, t.7; tak też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1964 r., II CZ 79/64, OSNCP 1965, nr 7–8, poz. 132).

Po pierwsze, przepis art. 502 § 1 k.p.c. wiąże początek biegu terminu do wniesienia sprzeciwu z doręczeniem pozwanemu nakazu zapłaty (odpisu nakazu zapłaty), nie uzależniając skuteczności tej czynności procesowej – w kontekście początku biegu terminu do zaskarżenia nakazu – od dodatkowych warunków.

Po drugie, przyjęcie, że skuteczność doręczenia nakazu uzależniona jest od jednoczesnego doręczenia pozwanemu odpisu pozwu (wraz z załącznikami – por. art. 491 § 3 k.p.c.) powodowałoby trudne do rozwiązania kontrowersje, gdyby pozwanemu nie doręczono kompletnego pozwu (np. bez jednej strony) lub jednego z załączników. Nie jest jasne, czy w takich wypadkach doręczenie byłoby skuteczne, pomijając istotne trudności w ustaleniu tego, czy przesyłka sądowa zawierała cały pozew i komplet załączników. Taka niepewność jest niemożliwa do zaakceptowania, mając

na uwadze konsekwencje doręczenia, tj. ewentualne uprawomocnienie się nakazu zapłaty i powstanie stanu powagi rzeczy osądzonej, a także powstanie tytułu egzekucyjnego.

Po trzecie, w postępowaniu upominawczym zapoznanie się pozwem nie jest w zasadzie konieczne dla prawidłowego sporządzenia sprzeciwu. Zgodnie z art. 503 § 1 k.p.c. w sprzeciwie pozwany powinien wskazać, czy zaskarża nakaz w całości, czy w części, przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, oraz okoliczności faktyczne i dowody. Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w sprzeciwie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Innymi słowy, konsekwencją nieznamomości treści pozwu może być co najwyżej niepowołanie w sprzeciwie twierdzeń, zarzutów i dowodów. Jednak stosownie do art. 502 § 1 zd. 2 k.p.c. będzie możliwe ich powołanie na późniejszym etapie postępowania, ponieważ w takim wypadku nie zostaną zgłoszone w sprzeciwie bez winy strony (tak też M.Manowska, w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-505(38), pod red. M.Manowskiej, wyd. 3, 2015, komentarz do art. 502, t.2).

Po czwarte, nawet jeżeli z uwagi na skomplikowany charakter stanu faktycznego i prawnego złożenie prawidłowo skonstruowanego sprzeciwu będzie wymagało znajomości pozwu, to pozwany może zapoznać się z aktami sprawy (art 9 k.p.c.), a w ostateczności – złożyć wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, jeżeli ze względu na niedoręczenie odpisu pozwu wyjątkowo nie będzie w ogóle możliwe złożenie sprzeciwu w terminie (art. 168 k.p.c.).

Po piąte, przyjmuje się słusznie, że naruszenie innych wymagań wskazanych w art. 502 § 2 k.p.c. nie ubezskutecznia doręczenia nakazu zapłaty. W szczególności „Brak pouczenia o sposobie wniesienia sprzeciwu oraz o skutkach niezaskarżenia nakazu zapłaty nie wpływa na skuteczność doręczenia. Wręcz przeciwnie, doręczenie to jest w pełni skuteczne i skutkuje rozpoczęciem biegu terminu do wniesienia sprzeciwu. Jednak w przypadku uchybienia temu terminowi przez pozwanego na skutek braku właściwego pouczenia uzasadnione może być przywrócenie – na wniosek – terminu do wniesienia sprzeciwu” (K.Weitz, w: op.cit., t.8). Nie jest wobec tego jasne, dlaczego doręczenie pozwu na płaszczyźnie skuteczności doręczenia miałyby być traktowane odmiennie niż inne wymogi określone w art. 502 § 2 k.p.c.

Po szóste, nie podważa tezy o skuteczności doręczenia nakazu zapłaty bez odpisu pozwu, konsekwencja procesowa takiego stanu rzeczy w postaci braku zawisłości sporu. Istotnie, do czasu doręczenia odpisu pozwu będzie możliwe wszczęcie pomiędzy tymi samymi stronami nowego postępowania o to samo roszczenie (art. 192 pkt 1 k.p.c.). Jednak, zdaniem Sądu Apelacyjnego, ta okoliczność nie stanowi przeszkody procesowej dla wniesienia sprzeciwu, oceny zasadności powództwa i wydania wyroku. Poza tym nie ulega wątpliwości, że w razie niewniesienia sprzeciwu prawomocny nakaz zapłaty będzie miał w takiej sytuacji zgodnie z art. 504 § 2 k.p.c. skutki prawomocnego wyroku.

Z tych względów Sąd Apelacyjny zgadza się z tezą, że „Omyłkowe niedoręczenie pozwanemu pozwu nie powoduje bezskuteczności doręczenia nakazu zapłaty. Termin wniesienia sprzeciwu zatem biegnie. Jeśli natomiast pozwany wobec spóźnionego otrzymania pozwu nie zgłosi w zarzutach wszystkich niezbędnych twierdzeń i dowodów, to należy uznać, że omieszkanie to nastąpiło bez winy strony, co w świetle art. 503 § 1 zdanie trzecie uzasadnia rozpoznanie późniejszego materiału procesowego.” (tak M.Manowska, w: op.cit., t.2).

Nie można przy tym potraktować pisma pozwanego z dnia 20 marca 2015 r., jako sprzeciwu, skoro brak w nim jakiegokolwiek stanowiska co do zasadności żądania pozwu. Pismo to nie może być również potraktowane, jako wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, skoro w chwili jego złożenia termin do wniesienia sprzeciwu jeszcze nie upłynął. Nadto, pismo to nie spełnia wymogów formalnych wniosku o przywrócenie terminu, określonych w art. 169 § 1 – § 3 k.p.c.

Z tych przyczyn, według Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że sprzeciw od nakazu zapłaty zostały złożony w niniejszej sprawie w terminie. Skoro tak, to nakaz zapłaty uprawomocnił się (art. 504 § 2 k.p.c.), a dalsze postępowanie po uprawomocnieniu się nakazu toczyło się w warunkach istnienia powagi rzeczy osądzonej (art. 366

k.p.c. w zw. z art. 504 § 2 k.p.c.), co zgodnie z art. 379 pkt 3 k.p.c. skutkowało jego nieważnością. W tym stanie rzeczy rozważanie zasadności zarzutów apelacyjnych jest zbędne.

Dlatego też, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w części, tj. po dniu 21 kwietnia 2015 r. i w oparciu o art. 504 § 1 k.p.c. odrzucił sprzeciw od nakazu zapłaty z dnia 23 lutego 2015 r., sygn. akt XX GNC 124/15.

Nadto, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.) – w brzmieniu obowiązującym przed dniem 27 października 2016 r. – zasądził od (...) sp. z o.o. w W. na rzecz (...) W. kwotę 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.